

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Õppereis Austriasse, 16.-18.11.2021

Mõtted pani kirja: Ena Drenkhan

Austria Vabariik on 9 liidumaast koosnev föderatsioon. Eestist pea kaks korda suurema Austria (pindala 83 879 km²) rahvaarv on meie omast üle kuue korra suurem (ca 8,9 mln). Veerand neist elab pealinnas Viinis.

Üks olulisi täiskasvanuhariduse katusorganisatsioone on Rahvaülikoolide Liit, kuhu on koondunud pika ajaloo ja traditsioonidega rahvaülikoolide 9 liidumaa assotsiatsioonid. Liit korraldab omavahelist koostööd, viib ellu teavitustegevusi (*outreach*), osaleb poliitikakujundamisel, esindab oma liikmete huve (*advocacy*), veab uurimis- ja arendustegevusi ning vahendab oma liikmetele toetusi. Kuna rahvaülikoole toetavad ka kohaliku omavalitsused, siis see võimaldab rahvaülikoolidel pakkuda koolitusi turuhinnast madalamalt. Nii on sealsed kursusetasud täiesti võrreldavad meie omadega (nt keelekursuse tunnihind ca 6 eurot osaleja kohta)!

Liidu juhi dr Gerhard Bisovsky (pildil) sõnul on Austria täiskasvanuhariduse suureks väljakutseks madalama konkurentsivõimega õppijad, sest õppijate sotsiaalmajanduslikust taustast sõltub ka nende hariduslik edukus. Nt migranditaustaga õppijate kooli poolelijätmise tõenäosus on kolm korda suurem.

Iga liidumaa rakendab oma hariduspoliitikat. Seetõttu peetakse Austrias eriti tähtsaks verstepostiks 2012. aastat, mil riigi ja liidumaade vahel sõlmiti kokkulepe, mille kohaselt hakati rakendama ühtset kvaliteedipoliitikat. Kui täiskasvanu, kel on õigus saada oma õpingutele toetust, õpib tunnustatud Ö-Certi omavas õppeasutuses, siis maksab tema õpingute eest kohalik omavalitsus. Suur rõhku pannakse täiskasvanute õppe- ja karjäärinõustamisele.

Liidu juhti rõõmustab, et riiklikul tasemel panustamine täiskasvanuharidusse kasvab, sest riik mõistab, kui tähtis on panustada elanike harimisse.

Austria täiskasvanuhariduse algatus (*The Austrian Initiative for Adult Education*) – spetsiaalne programm, mille eesmärk on võimaldada täiskasvanutel, kellel puuduvad põhioskused või kes pole põhiharidust omandanud, jätkata õppimist. Toimib riigi ja liidumaade kokkuleppena, mille põhimõtted on a) järjepidevate kvaliteedijuhiste rakendamine selle programmi kursuste jaoks kõigis Austria osades; 2) kõik kursused on tänu riiklikule rahastamisele ja alates 2015. aastast ka tänu täiendavale

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) kaasrahastusele õppijaile tasuta. Tähelepanu all on kaks valdkonda: põhioskuste koolitus ja põhihariduse omandamise toetamine (*training of basic skills and lower secondary education*). Pakkujad peavad olema läbinud riikliku kvaliteedisertifitseerimise sh peab olema spetsiaalne väljaõpe koolitajatel ja nõustajatel.

Pakutakse spetsiaalseid põhioskuste programme:

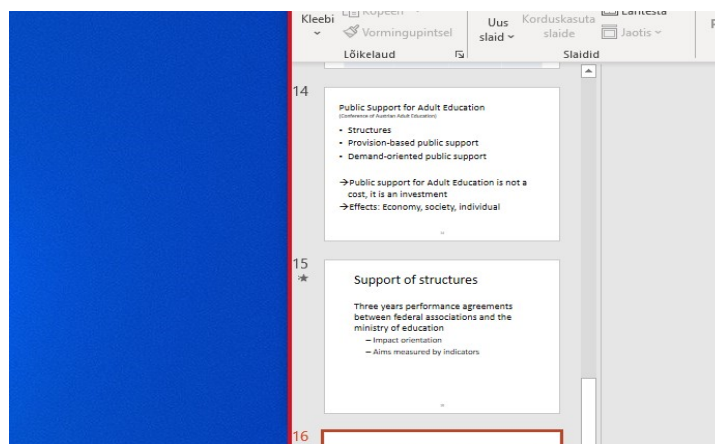
a) Põhioskused (*basic skills*), 100-400 tundi:

- Saksa keel
- Võõrkeel
- Matemaatika
- Digioskused
- Õpioskused

b) kooli lõpetamiseks vajalikud oskused (*compulsory school leaving skills*), 1000-1180 tundi:

- Saksa keel, suhtlemine ja ühiskond
- Inglise keel, globaliseerumine ja multikultuurilisus
- Matemaatika
- Karjäärinõustamine
- Kaks vajalikku kutsealaste / tulevikuoskuste pädevuste kogumit (*2 further competencies*)

Täiskasvanuhariduse rahastamine:

Tähtsal kohal on demokraatia- ja kodanikuharidus ([poliitika](#)haridus). Nad peavad lausa üheks väljakutseks demokraatia ja meediapädevuse aktsepteerimist, mis puudutab just madala haridustasemega inimesi, kellest omakorda paljud ei ole Austrias sündinud.

Viimase aja väljakutseks on koroonast tingituna olnud ka digitaliseerimine – koolituste pakkumine veebis ja spetsiaalsete MOOCide loomine (vt: <https://erwachsenenbildung.at/digiprof/>). Rahvaülikoolide Liidul valmis oma digitaliseerumise strateegia.

Eri osapoolte koostöös on valminud spetsiaalne platvorm digioskuste suurendamiseks Austrias: <https://www.fit4internet.at/>.

Salzburgi piirkonnas asub haridus- ja teadusministeeriumi hallatav Austria täiskasvanuhariduse kompetentsi-, teadus- ja uurimiskeskus [Täiskasvanuhariduse Instituut \(Bundesinstitut für Erwachsenenbildung\) \(bifeb\)](#). Muuhulgas korraldavad nemad koolitajate väljaõpet.

Täiskasvanute koolitajaks (*Erwachsenenbildner, adult educator*) loetakse Austrias nii koolitajaid, korraldajaid, nõustajaid kui raamatukogutöötajaid. Täiskasvanute koolitajate ülesanded ulatuvad õppe- ja karjäärinõustamisest seminaride-kursuste kavandamise, korraldamiseni, koolitus- ja õppetegevustest õppeasutuste juhtimiseni.

Levinumad funktsionaalsed profiilid on: haridusjuht, kursuse juht, koolitaja, haridusnõustaja, treener, raamatukoguhoidja jne. Lisainfo: <https://wba.or.at/de/wba-definition-eb-praxis.php>

Austria Täiendusõppe Akadeemia (wba, *Weiterbildungsakademie Österreich"/Austrian Academy of Continuing Education*) tegeleb koolitajate tunnustamisega (sertifitseerimisega), samuti pakub koolituse koolitaja kompetentside arendamiseks: <https://login.wba.or.at/bildungsangebotssuche>

Igal liidumaal on rahvaülikoolid, kokku on neid 256 ja õppetöös osaleb igal aastal ca 780 000 õppijat. Rahvaülikoolide tegevusest saab osa 73% Austria elanikest. Rahvaülikoolide tegevusi rahastatakse osavõtutasudest (40%), projektidest (18%), kohalike omavalitsuste (*communes*) (31%), liidumaade ja riigi toetusest. Pakutakse laia valikut erinevaid koolitusi jm õppetegevusi:

- üldharidusõpe
- kutseõpe
- keeleõpe
- tervis ja liikumine
- isiksuse areng
- kunst ja loovus
- kokandus ja kulinaaria
- kultuur, poliitika ja ühiskond
- digipädevuse arendamine
- lapsevanemakoolitused jne.

Pildil [Ottakringi Rahvaülikool](#) Viinis

Olulisel kohal on nõustamine, nt lisaks õppenõustamisele on rahvaülikoolides on ka sotsiaalnõustaja, kes aitab isikupõhiselt lahendada erinevaid probleeme, mis võivad takistada õppetööl keskendumist ja kes teeb seejuures võrgustikutööd kohalike omavalitsuste ja erinevate abiorganisatsioonidega. Nii saavad õpetajad keskenduda õpetamisele, ega pea tegelema õppijate tagaotsimisega jms. Lõpetamise määr on tänu sellele 80%! Ja kes kohe ei lõpeta, leiavad sageli ringiga tee tagasi rahvaülikooli!

Õppe rahastamiseks on õpikontod ja -vautšerid. Õppijal on võimalik nõutavad andmeid sisestades teada saada, missugused toetusvõimalused on tema poolt soovitud õppetegevustele vastavalt tema haridus- ja sotsiaalsele taustale: <https://erwachsenenbildung.at/bildungsinfo/kursfoerderung/>

Austria kvaliteedisertifikaat Ö-Cert

Selleks, et kasutada koolituste pakkumisel nn avalikku raha 8st et õppijad saaksid tasuta osaleda, seda muidugi vastavalt koolitustele ja sihtgruppidele, on vajalik koolituste pakkujal omada kvaliteeditunnistust e Ö-Certi. Õppe (õppija) rahastamine on iga liidumaa enda otsustada. Sageli ei teadnud õppijad, kas nende poolt soovitud koolitust rahastatakse või mitte. 2012. a sõlmisid liidumaaad ja riik kokkuleppe, mille kohaselt rakendatakse ühtset kvaliteedisüsteemi – nüüd avab tee avaliku raha eest koolituste pakkumisele just kvaliteedisertifikaadi e Ö-Certi olemasolu!

Ö-Certi saab taotleda vähemalt 3-aastase kogemusega täiskasvanuhariduse pakkuja, kellele täiskasvanuharidusega tegelemine on põhitegevuseks (sport, kultuur, mentorlus-kootsing siia alla ei lähe), kes aktsepteerib täiskasvanuhariduse põhimõtteid, ei tegele esoteerikaga jne. Lisaks PEAB taotleja rakendama üht tunnustatud kvaliteedijuhtimismudelit, mis omakorda peab sisaldama välishindamist (selle peab ta olema varem oma kulu ja kirjadega taotlenud, vt lisa).

Põhimõtte on olla kindel taotleja institutsionaalses võimekuses! Koolitamine peab olema organisatsiooni põhitegevus, muidu ei saa taotlema tulla!

Ö-Certi taotleda sooviv koolitusasutus peab täitma põhinõuded:

- a. Üldised põhinõuded
- b. Põhinõuded teenuseosutaja organisatsioonile
- c. Põhinõuded pakkuja pakkumistele
- d. Põhinõuded eetika ja demokraatia põhimõtetele.

Taotlemine ja tõendusmaterjali esitamine on elektroonne, toimub läbi spetsiaalse andmebaasi, kust on kohe ka näha, kellele on Ö-Cert omistatud.

Taotlemise protsess ise võtab aega ca pool aastat ja maksab 100 eurot, mis on sümboolne tasu. Taotleja peab esitama ka koolituste programmid. Taotluse vaatab esmalt läbi Ö-Certi büroo ja lõpliku otsuse teeb 5 liikmest koosnev hindamiskomsjon, kuhu kuuluvad ülikooli, uurimisinstituudi (*bifeb*), terviseministeriumi ja pakkujate esindajad.

Lisainfo Ö-Certi kohta:

<https://oe-cert.at/meta/english-overview.php>

<https://oe-cert.at/media/leitfaden.pdf>

Pildil: Viini Ülikooli peahoone imposantne sisemus; ülikool on ka Austria suurim täienduskoolituste pakkuja

MIDA ÕPPISIN JA SAIN UUT TEADA:

- Missugused on Austria väljakutsed täiskasvanuhariduse poliitika rakendamisel – nende mureks on see, et ca miljonil (8,8 mln-st) on PIAAC uuringu järgi madalad põhioskused (välja toodud kirjaoskuspädevus), suuremaks probleemiks on rändetaustaga inimesed, nemad katkestavad kolm korda suurema tõenäosusega kui need, kelle emakeeleks on saksa keel. Madala haridustasemega „põlisausterlased“ (st kel puuduvad põhiharidus ja -oskused), on sotsiaalsete probleemidega (sõltuvused jm);
- Täienduskoolituste pakkujaid on 1800-3000, muuhulgas ka kristikud organisatsioonid ja poliitilised parteid. Rahvaülikoole on 256, osalejaid nende õppetegevustes 780 000. Suurim täienduskoolituste pakkuja koolitaja on Viini Ülikool.
- Kuidas toimivad sealsed rahvaülikoolid, nt õppetasad on võrreldavad meiega (nt keelekursused 6 EUR/tund), see on tänu liidumaade toetusele! Rahvaülikoolide tegevusest saab osa 73% Austria elanikest, need on kõigis liidumaades, koondunud liidumaa katusorganisatsioonidesse, mis omakorda on koondunud Austria Rahvaülikoolide Liitu.
- Täpsemalt Austria kvaliteedimudeli Ö-Cert praktilisest rakendamisest, nt et taotlemiseks on vajalik, et taotleja ise juba rakendaks mingit välishindamisel põhinevat kvaliteedijuhtimissüsteemi ja neil on neid tunnustatud 8+4;
- Täiskasvanute koolitajaks (*adult educator*) peetakse meie mõistes lisaks koolitajatele ka raamatukogutöötajaid, nõustajaid ja koolitusjuhte;
- Missuguseid põhioskuste ja põhihariduse omandamise toetamise programme rakendatakse ja et õppijail on palju mitmekülgseid tasuta õppimisvõimalusi ja et igal sellises programmis õppijal on oma nõustaja;
- Suurt rõhku pannaks õpi- ja karjäärinõustamisele, nõustajad teevad koostööd sotsiaaltöötajatega ning toimivad võrgustikud õppija toetamiseks; Austrias on "*Initiative for Adult Education*" eraldi programmina (meil on tegevused integreeritud muudesse meetmetesse);
- Austria riik saab aru oma elanike harimise tähtsusest ja panustab korralikult rahaliselt;
- Oluline koht on demokraatiaharidusel (poliitharidusel) st kodanikupädevuste arendamisel ja teadike kodanike kasvatamisel;
- Austria haridus- ja teadusministeerium haldab täiskasvanuhariduse kompetentsi-, teadus- ja uurimiskeskust - [Täiskasvanuhariduse Instituut \(*Bundesinstitut für Erwachsenenbildung*\) \(bifeb\)](https://www.bifeb.at/). Muuhulgas korraldavad nemad ka koolitajate väljaõpet.

Lisainfot Austria täiskasvanuhariduse kohta leiab kodulehelt: <https://erwachsenenbildung.at/>

Pildil meie reisiseltskond Viini Raekoja ja jõuluturu ees, meie selja taha jääb Burgtheater; punase mütsiga on meie giid Triinu Viilukas, kelle elust Viinis saab lugeda:

<https://petroneprint.ee/raamatud/minu-viin/>

LISA. Põhioskuste koolitaja väljaõpe (Basisbildung: Ausbildungslehrgang Basisbildnerin/ Basisbildner)

Õpiväljundid. Koolituse eduka lõpetamise järel:

- Tunnete Austria põhioskuste õppe põhitingimusi ja praktikat;
- On teil põhioskuste koolitaja praktiliseks tööks vajalikud pedagoogilised teadmised ja praktilised oskused;
- Oskate ette valmistada õppematerjale põhioskuste õppe läbiviimiseks.

Teemad:

- Sissejuhatus
- Üldine didaktiline kompetents
- Saksa keele õpetamise didaktika
- Matemaatika õpetamise didaktika
- Digipädevuse arendamine
- Gender and diversity
- Kriitiline meediapädevuse arendamine
- Personaalsete ja suhtluspädevuse arendamine
- Poliitikahariduse põhialused
- Koolituse käigus tekkinud küsimuste arutelu maailmakohviku meetodil
- Kokkuvõtteid ja lõpetamine

Kestus: 02/2022 – 01/2023; Õppetöö toimub üldjuhul 3-päevaste sessioonidena.

Maht 500 akadeemilist tundi sh:

- 207 tundi auditoorset õppetööd
- 100 tundi iseseisvat tööd
- 43 tundi harjutusi ja refleksiooni rühmas (in Peer-Gruppen)
- 50 tundi praktika (Absolvierung und Reflexion von Praxiseinheiten: 10 tundi Hospitation, 5 tundi eigenständige Abhaltung von Praxiseinheiten)
- 100 tundi portfoolio koostamine (paraalleelselt õppetööga)

Maksumus 400 eurot (aga teat. ajani registreerudes on koolitus tasuta!)

Asukoht: looduskaunis koht [Salzkammergut piirkonnas](#). Koolituskohas on tagatud [majutus](#) ja [toitlustus](#) (lisatasu eest).

Korraldab bifeb – Bundesinstitut für Erwachsenenbildung, lisainfo:

<https://www.bifeb.at/bildungszentrum/programmgebiete/ausbildungslehrgang-basisbildner-in>